

Neuverljivo svedocenje ruskog generala

Author: IWPR
ICTY

Hladni rat je živ, bar po mišljenju ruskog generala Leonida Gregoroviča Ivasova, koji je svedocio za Slobodana Miloševića u postupku koji se protiv potonjeg vodi za ratne zločine, zločine protiv čovečnosti i genocid. Bivši general je onaj koji je pre snaga NATO, iznenada poveo ruske trupe da preuzmu kontrolu na pristinskim aerodromom, izazvavši međunarodni incident sa NATO saveznicima. Akcija, koju je prema generalu naredio ruski predsednik Boris Jeljcin, na kraju se završila mirno. Taj incident je indikacija kontradiktornog stava Rusije prema Saveznoj Republici Jugoslaviji (SRJ) i Srbiji koji je preovladjivao tokom pregovora o Kosovu. General Ivasov predstavlja tvrdnu pro-srpsku, anti-zapadnu poziciju, što se jasno videlo iz njegovog iskaza.

Ivasov je svedocio da su SAD najmanje od 1997.godine imale detaljan plan da unište krnju Jugoslaviju (SRJ), da diskredituju njen civilni i vojni vrh i da obezbede secesiju Kosova. Verifikaciona misija za Kosovo, uspostavljena od strane Svaeta bezbednosti Ujedinjenih nacija, bila je samo dimna zavesa za ratne pripreme SAD i NATO dok su cekali povod da napadnu SRJ. Prema mišljenju Ivasova SAD nikada nisu zelee mirno resenje kosovske krize, posto je njihov glavni cilj bio da rasporede snage NATO u Jugoslaviju, a rat upotrebe kao poligon za testiranje novog oruzja.

Sud je odlucio da general nije vestak i da, shodno tome moze da svedoci bez obaveze da svoj nalaz i misljenje dostavi unapred, ali da ne moze da daje svoje misljenje. Ivasov je pred sudom rekao da je svoje zakljucke o planu SAD zasnovao na nekoliko opstih izvora,. Kada ga je tuzilac Dzeferi Najs pritisnuo da kaze koji je njegov najvazniji dokaz, svedok je citirao navodnu odluku Saveta za nacionalnu bezbednost SAD iz 1997.godine da se izvede vojna akcija protiv Jugoslavije. Medjutim, ni general ni Milošević nisu mogli da ovu odluku pokazu. Svedok je dalje naveo prirucnik vojske SAD o psiholoskom ratovanju, izdat 1962.godine. Taj prirucnik opisuje tacno ono sto se desilo na Kosovu, rekao je general. Sledeci izvor je americki vojni dokument iz 1993.godine u kome se tvrdi da SAD imaju interese sirom sveta i da mogu upotrebljavati silu da bi te interese zastitile. On je dodatno naveo razgovore sa neimenovanim diplomatama iz neidentifikovanih zemalja. Tokom unakrsnog ispitivanja, svedok je citirao izjavu Henrija Kisindzera iz magazina "Newsweek" koji se ocigledno nije slozio sa napadom NATO-a.

Takvi "dokazi" izazvali su snaznu reakciju predsednika veca sudije Patrika Robinsona. Prvo, zbog toga sto su prvo oni samo malim delom relevantni za Miloševićevu odbranu protiv optuzbi za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti. Drugo, "nece biti od velike vrednosti za Vasu odbranu ako svedok ne moze da potkrepi ono o cemu govori. Ukoliko za ovo ne postoje drugi dokazi, onda je to veoma male vrednosti". Milošević je izgledao iznenadjen da generalove tvrdnje nisu dovoljne da se uzmu kao istinite.

Tokom unakrsnog ispitivanja Ivasov je takodje pomenuo tajne dokumente za cije otkrivanje nije bio ovlasćen. To je izazvalo ostar odgovor tuzioca: "Vi ste izabrali da dodjete ovde i saopstite ove optuzbe i sada nam govorite da je to zasnovano na tajnim informacijama?" Svedok je odgovorio da je to njegovo misljenje (Uopsteno, samo misljenje vestaka moze biti prihvaceno). Sudija Robinson je izrazio svoj stav da su dokazi skoro bezvredni ukoliko se vecu ne predoci dokumentacija. Sudija Jan Bonomi pridruzio mu se savetujuci Miloševića o ispravnom nacinu vodjenja svoje odbrane, saopstavajuci mu da on nikada ne bi smatrao dokaz validnim ako se isti zasniva samo na iskazu jednog svedoka. Takav iskaz mora biti potkrepljen dokumentima ili iskazima drugih svedoka. Vece nije bilo srećnije ni kada je general naveo izvode iz razlicitih izvora, ali nije doneo te clanke ili je odbio da ih preda sudu. U takvim okolnostima, nemoguće je oceniti takve dokaze, rekla su sudije.

General je opisao povećanje trupa NATO u regionu, kao i vojne vezbe izvedene u leto 1998.godine. To je pojacalo njegovo misljenje da je NATO planirao napad na Jugoslaviju. On nije povezao te aktivnosti sa povećanjem nasilja na Kosovu, neuspehu u postizanju politickog resenja, i vrlo jasnim i javnim pretnjama upotrebom sile protiv srpskih snaga ako ne prestanu sa ubijanjem civila, unistavanjem njihovih domova i njihovim proterivanjem u planine. U to vreme Kontakt grupa, ciji je član bila i Rusija, pritiskala je SRJ da

prekine sa represijom nad kosovskim Albancima i sa prekomernim odgovorima na provokacije Oslobođilacke vojske Kosova (OVK). Kontakt grupa je takodje pozivala OVK da se uzdrzi od nasilja protiv srpske policije i drugih.

U isto vreme, prema svedoku, Rusija je savetovala SRJ da reaguje ostrije protiv "terorizma OVK", ukljucujuci i upotrebu Vojske Jugoslavije (VJ). Po Rusima oni su takodje trebali da otvaraju vatru cim uoce bilo kakvu aktivnost OVK, umesto da prvo upozoravaju kako je nalagala tadasnja jugoslovenska politika. U ovom kontekstu, mogli bi se prisetiti o dvocasovnom upozorenju koje su srpske snage trebale da daju porodici Jasari pre masovne upotrebe sile protiv porodичnog imanja, koja je rezultirala smrću 50-tak ljudi, ukljucujuci mnoge zene i decu.

Napred navedene protivrecnosti otkrivaju nesaglasnost izmedju ruskih politickih i vojnih zvanicnika oko politike prema Kosovu. Dok je vojska pritiskala SRJ da pojaca vojne akcije protiv OVK, politicke vodje podrzavale su Kontakt grupu u prekoraivanju SRJ zbog njenih prekomernih reagovanja. Iako je svedocio da je bio konsultovan kao ekspert u procesu formulisanja nekih zvanicnih stavova Kontakt grupe, Ivasov je rekao da se on nije slagao sa njihovim pristupom. "Teroristiccka mreza je uspostavljena... koja se sastojala od mnogo hiljada naoruzanih ljudi. Protiv bilo kog teroristicckog akta se ne moze delovati sa samo dva policajca. Tu mora biti reakcije. Najvise teroristicckih akcija su bile akcije sirokih razmera, masovne i dobro planirane. Bilo je neophodno upotrebiti znacajnu silu snaga bezbednosti i Vojske Jugoslavije." Svedok takodje nije smatrao da su odgovori SRJ na akcije OVK bili neproporcionalni, posto su bila data eksplicitna naredjenja o suprotnom (Vece je culo iskaze da pismena naredjenja nisu dostavljana vojnicima na terenu i da su usmena naredjenja cesto bila u suprotnosti sa pismenim). Istovremeno, general je svedocio da je pozicija Rusije uvek bila ista - da se nadje mirno resenje za Kosovo.

Ivasov je u sudnici rekao da je Rusija podrzala snaznu akciju protiv OVK, jer se plasila destabilizacije u regionu, pogotovo kao rezultat masovnih pomeranja izbeglica. On je okrivio OVK, i kasnije NATO, za teranje ljudi da napuste svoje domove. Njegov dokaz kojim se potkrepljuje odgovornost NATO-a je cinjenica da je broj izbeglica bio tri ili cetiri puta veci nakon sto je NATO bombardovanje zapocelo nego sto je to bilo godinu dana pre toga. General nije u obzir uzeo mogucnost da je SRJ iskoristila NATO bombardovanje kao pokrice da pokrene isterivanje kosovskih Albanaca, kako je vece culo od ostalih svedoka. Veza izmedju bombardovanja i povecanja broja izbeglica bila je dovoljna za svedoka, ali je verovatno nedovoljna za sud.

Najs je iskoristio cinjenicu da Ivasov nije bio na Kosovu 1998.godine, ni tokom ni neposredno posle rata. Kada je pitao generala da li je razgovarao sa nekim od izbeglica, Ivasov je odgovorio da je razgovarao sa dva Albanca katolika koji su ziveli u dijaspori. Oni su mu rekli da ih je OVK naterala da odu, preteci im smrću ukoliko ne stupe u njene redove. Ovaj dokaz je neprijatno "tanak", pogotovo ako se uporedi sa dokumentovanim izvestajima o hiljadama izbeglica koje su bile naterane da napuste domove od strane naoruzanih srpskih snaga, koji su ih tukli, ubijali i terorisali, uzimali ili unistavali njihovu imovinu, ukljucujuci njihove domove, sredstva za zivot i sve licne dokumente.

Prema Ivasovu, NATO i SAD su bili u dosluhu sa OVK. Njegov dokaz za ovo je navodni snimak razgovora vodjen izmedju vodje OVK Hasima Tacija i drzavnog sekretara SAD Medlin Olbrajt koji je snimila srpska Drzavna bazbednost, u kome je Olbrajtova obecala da ce Albanci dobiti referendum o nezavisnosti ukoliko pristanu na prisustvo NATO snaga. Ivasov je dao razlicite datume za ovaj snimak, od kojih je najraniji leto 1998.godine. Kada je vece zatrazilo od svedoka da im preda taj dokument da bi mogli da izvrse uvid u njega, on je to odbio da uradi, rekavsi da ga ni njegova ni srpska vlada za to nisu ovlastile. Sudija Robinson je rekao da je u tom slucaju "ovaj dokaz skoro bezvredan". Inace, Taci i Albanci nisu bili protiv NATO snaga na Kosovu i nije ih u to trebalo ubedjivati.

Sto se tice Verifikacione misije za Kosovo (VMK) koja je na Kosovu bila od oktobra 1998.godine do 20.marta 1999.godine da bi nadzirala prekid vatre i povlacenje odredjenog broja srpskih snaga sigurnosti, Ivasov ju je nazvao "dimnom zavesom" koja je trebalo da prikrije pripreme za vojnu agresiju na SRJ. On je izneo optuzbu da su neki posmatraci VMK identifikovali mete za moguće NATO bombardovanje. Tuzilac Najs sugerisao je da NATO nije imao potrebe da se oslanja na ad hoc grupu da mu ukazuje na mete, uzimajuci u obzir njegove obavestajne sluzbe, i mogucnosti posmatranja (izvidjanja).

Ivasov je naveo da su izveštaji VMK bili pristrasni u korist OVK i protiv srpskih vlasti. Vilijam Voker, šef misije, odbijao je ruske izveštaje, rekao je Ivasov, tako što je odbijao da ih uvrsti i dostavi OEBS-u. Posto izveštaji VMK nisu bili objektivni svedok je rekao da je Rusija dostavljala informacije direktno OEBS-u. Ivasov je takodje rekao da su Voker i ostali posmatraci cesto razgovorali sa OVK, sto je dokazivalo da su u dosluhu. Najs se pozvao na Rezoluciju UN kojom je uspostavljena VMK, po kojoj je ona usmerena da odrzava kontakt sa OVK.

Posto general Ivasov nije bio u stanju ili nije hteo da pruži bilo kakve dokumente koji bi podržali njegovo svedocenje, sudija Robinson je rekao Milosevicu da on smatra navode protiv VMK važnim i da je za njih potrebno pružiti dodatne dokaze.

Povod za vojnu akciju koji su NATO i SAD cekali dosao je sa masakrom u Racku, naveo je general. Kada je Milosevic pokazao da nije sposoban da ispravno vodi ispitivanje o Racku, sudija Robinson je to preuzeo da bi pokazao kako se to radi. Na zalost po Milosevica, Ivasov nije imao neposrednog saznanja o dogadjajima u Racku. Ni on niti bilo koji ruski posmatrac nije bio na mestu masakra. Ruski zakljucak da su kosovski Albanci poginuli kao rezultat oruzanog sukoba izmedju OVK i srpskih snaga i da nije bilo masakra civila je zasnovan na njihovoj analizi vojnih aktivnosti u toj oblasti i njihove interpretacije izveštaja finskog tima forenzicara. Takav "dokaz" je u potpunosti neadekvatan da bi se njime dovelo u pitanje veliki broj dokaza tuzilastva o masakru civila, ukljucujuci iskaz sefa finskog tima forenzicara, iskaze drugih istrazivaca sa lica mesta, kao i iskaze prezivelih.

Ivasov se takodje pozalio da je Voker odbijao da poveruje informacija dostavljenim od strane Rusa da SAD i NATO zemlje naoruzavaju OVK. Upitan za dokaze, on je priznao da to nisu bili neposredni dokazi vec zakljucci do kojih se doslo iz cinjenica da je zaplenjeno oruzje OVK bilo proizvedeno u SAD i ostalim zemljama NATO. On je priznao da je to oruzje takodje dostupno i u zemljama koje nisu clanice NATO.

Svedok je završio direktno saslušanje pohvalom Milosevicu, mirotvorcu. Tokom sedam dugih sastanaka sa bivšim predsednikom, Ivasov navodi da Milosevic nije pokazao "agresivna osećanja u pogledu kršenja prava Albanaca... Upravo suprotno, gospodin Milosevic je izložio svoj plan – koji je bio nekako idealistički – koji je bio vezan za mir, razvoj, obrazovanje, i prava Albanaca na određen nivo autonomije... Na svakom sastanku, on je govorio da je glavni cilj vlade da spreči nasilje i da ohrabri razvoj..."

Najs je započeo sa razornim unakrsnim ispitivanjem uveravajući generala da on nema nameru da brani SAD, NATO, čak ni Ujedinjeno Kraljevstvo, protiv kojih je Ivasov izneo veoma ozbiljne optužbe. Tuzilac je svedoku rekao da je njegov jedini cilj da ispita dokaze. Obezbedivši da ga Ivasov razume, Najs je nastavio rekavši da će on koristiti iste standarde da ispita njegove dokaze koje je koristio da ispita dokaze običnog albanskog seljaka. Kao neko ko je dugo vremena živeo u komunističkoj zemlji "Vi i ne biste očekivali različit tretman, zar ne?", upitao je tuzilac. Ivanov se momentalno osetio uvredjenim onim što je smatrao insinacijom da je neobjektivan. Sudija Bonomi je intervenisao da bi ispravio ono što je on pogresno razumeo. Tuzilac se samo pozvao na činjenicu da su svi trebali da budu tretirani jednako u komunizmu.

Najs je razbio veći deo Iskaza Ivasova time što je pokazao da je on nepotkrepljen i spekulativan. Iskaz se zasnivao na dokumentima koji su bili nedostupni, poverljivi ili je svedok odbio da ih dostavi sudu. U jednom trenutku, Najs je članovima veća rekao da je iskazu Ivasova toliko nedostaju dokazi koji bi ga podržali i kredibilitet da bi on mogao zatraziti od suda da iskaz u celosti zanemari. Tuzilac je zatim podsetio svedoka da je on položio zakletvu "da će govoriti istinu, samo istinu i ništa osim istine". Pružanje selektivnih dokaza vecu nije ispunjenje te zakletve, istakao je tuzilac.

Milosevic je prigovorio da Najs maltretira svedoka, ali je sudija Robinson odbio prigovor uz obrazloženje da tuzilac nije učinio ništa neprikladno. On je samo proveravao dokaze.

Koristivši se (za njega) nekarakterističnim agresivnim stilom, Najs je sumirao iskaz Ivasova kojim se potkrepljuje teza da su SAD imale dugoročan plan za unistenje Jugoslavije i zatim ga retoricko pitao: "Da li je to Vas najbolji dokaz?" Svedok je reagovao ljutito: "Ovo deformisanje necijeg iskaza je ispod ljudskog dostojanstva". Predsednik veća je ponovio svedoku da je savršeno prigodno za tuzioca da osporava dokaze na ovaj način.

Najs je Ivasova suocio sa nizom dokumenata koje je sačinila Kontakt grupa (koju su činili predstavnici SAD, Velike Britanije, Rusije, Italije, Francuske i Nemačke) tokom perioda koji je prethodio sukobu. Odgovarajući na tvrdnju generala da Kontakt grupa nije bila ovlašćena od Saveta bezbednosti UN ili bilo kog drugog međunarodnog tela, već da je bila "nesto kao međunarodna konferencija" tuzilac je "sa dužnim poštovanjem" rekao da to nije tačno. Najs je pročitao deo izveštaja generalnog sekretara UN od 30. aprila 1998. godine iz koga se vidi da se generalni sekretar oslanjao na informacije Kontakt grupe "kako je to predviđeno u članu 16 Rezolucije Saveta bezbednosti 1160".

Tuzilac je pročitao značajne delove zvanične izjave Kontakt grupe u kojoj je izražena zabrinutost i zbog nasilja OVK i represije SRJ na kosovskim Albancima i prekomernim odgovorima na OVK, i pritom se hvali nenasilni pristup vodje kosovskih Albanaca Ibrahim Rugove. U više od jedne prilike, Kontakt grupa je izjavila da je način Beograda da porazi terorizam da se zajednici kosovskih Albanaca ponudi originalan politički proces. Rusija, kao član Kontakt grupe, se složila sa ovim pristupom istako je Najs, što protivreci svedocenju Ivasova da su se SRJ i Srbija suprotstavljali OVK "na potpuno zakoniti" način. Iako je rekao da su informacije od ruskih posmatrača u VMK možda stigle do Kontakt grupe, Ivasov je snažno ustvrdio da "nijedan oficir ruske vojske nikada nije dostavio bilo kakvu informaciju Kontakt grupi".

Osvrcuci se na generalov iskaz da je NATO bio u dosluhu sa OVK, Najs je citirao deo iskaza generala NATO-a Klause Nojmana datog u svojstvu svedoka pred tribunalom. NATO nije bio u stanju da kontrolise ili utice na OVK jer je bilo zabranjeno imati kontakte sa grupama ili pojedincima koji su bili označeni kao teroristi, rekao je Nojman pred tribunalom. Nojman je takodje okrivio OVK za provociranje odmazdi, ali je bio jednako ostar u kritici srpskih snaga za njihov neproporcionalan odgovor.

Isticuci da on za generala Nojmana nema ništa osim poštovanja, Ivasov je ipak ostao pri svom svedocenju da srpske snage nisu upotrebljavale prekomernu silu. Njegov zaključak zasnovan je na naredjenjima koje je izdao Generalstab VJ da se sve neophodne mere preduzmu da bi se izbegla prekomerna upotreba sile.

Osvrcuci se na izjave i dokumente VMK, Vilijema Vokera, NATO i Kontakt grupe (koji su svi dostavljeni sudu) Najs je diskreditovao iskaz Ivasova da je rat protiv SRJ bio željeni cilj i da su međunarodne snage iskoristile OVK da bi to postigle. Svi citirani izvori kritikovali su nasilje OVK, kao i neproporcionalne odgovore SRJ.

Najs je ponovio Ivasovljev selektivni citat iz izveštaja OEBS-a "Kosovo: kako vidjeno, tako receno" u tome da su, pre intervencije NATO-a, srpske snage "postupale ostro samo u oblastima koncentracije OVK. Njihove kaznene akcije bile su usmerene samo protiv terorističkih i separatističkih organizacija..." Tuzilac nije bio u stanju da locira ovaj citat u izveštaju - i, tipično, general nije mogao da mu pomogne da ga nađe. Najs je uzvatio citatom iz izveštaja OEBS-a, pravilno navedenim, koji je direktno protivrecan Ivasovljevom citatu: "Nivo kršenja ljudskih prava je prenerazujući. Utvrdjeno je da je preko 90% kosovskih Albanaca, 1.45 miliona ljudi, bilo u izbeglistvu do 9. juna 1999. godine. Broj mrtvih se samo može pretpostaviti... Nasilje nad ljudima je, prema navodima izbeglica, bilo ekstremno i strasno". Upitan da li prihvata ovaj zaključak, Ivasov je rekao da prihvata samo u onoj meri u kojoj se izveštaj bavi kršenjima ljudskih prava pocinjenim primarno od strane terorističkih organizacija i da je masovni egzodus stanovništva započeo tek sa pocetkom NATO bombardovanja. Može se postaviti pitanje da je ovaj izveštaj tačno preveden na ruski jezik.

U celini uzev, svedocenje generala Ivasova nije bilo impresivno. Čak i pre razornog Najsovog unakrsnog ispitivanja, general je diskreditovao sopstveno svedocenje time što nije pružio ništa čime bi taj iskaz

potkrepio, cak ni logican zakljucak. Kako je Robinson posavetovao Milosevica, propustajuci da prigodno pripremi svoje svedoke, on pogresno vodi svoju odbranu. Iako je mozda "dobio" pravo da kontrolise svoju odbranu, on se do sada pokazao kao neko ko nije u stanju da pruzi kredibilne dokaze cak ni kao podrsku svom u najvećem delu irelevantnom politickom slucaju, da ne spominjemo pravni slucaj. Mozda njegova teskoca potice iz verovanja da ako se kaze da je nesto istinito ono to i postaje.

Location: Balkans
Macedonia
Serbia
Kosovo

Topic: War crimes

Focus: Coalition for International Justice (CIJ) Trial Reports Archive (Bos-Hrv-Srp)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/neuverljivo-svedocenje-ruskog-generalala>